

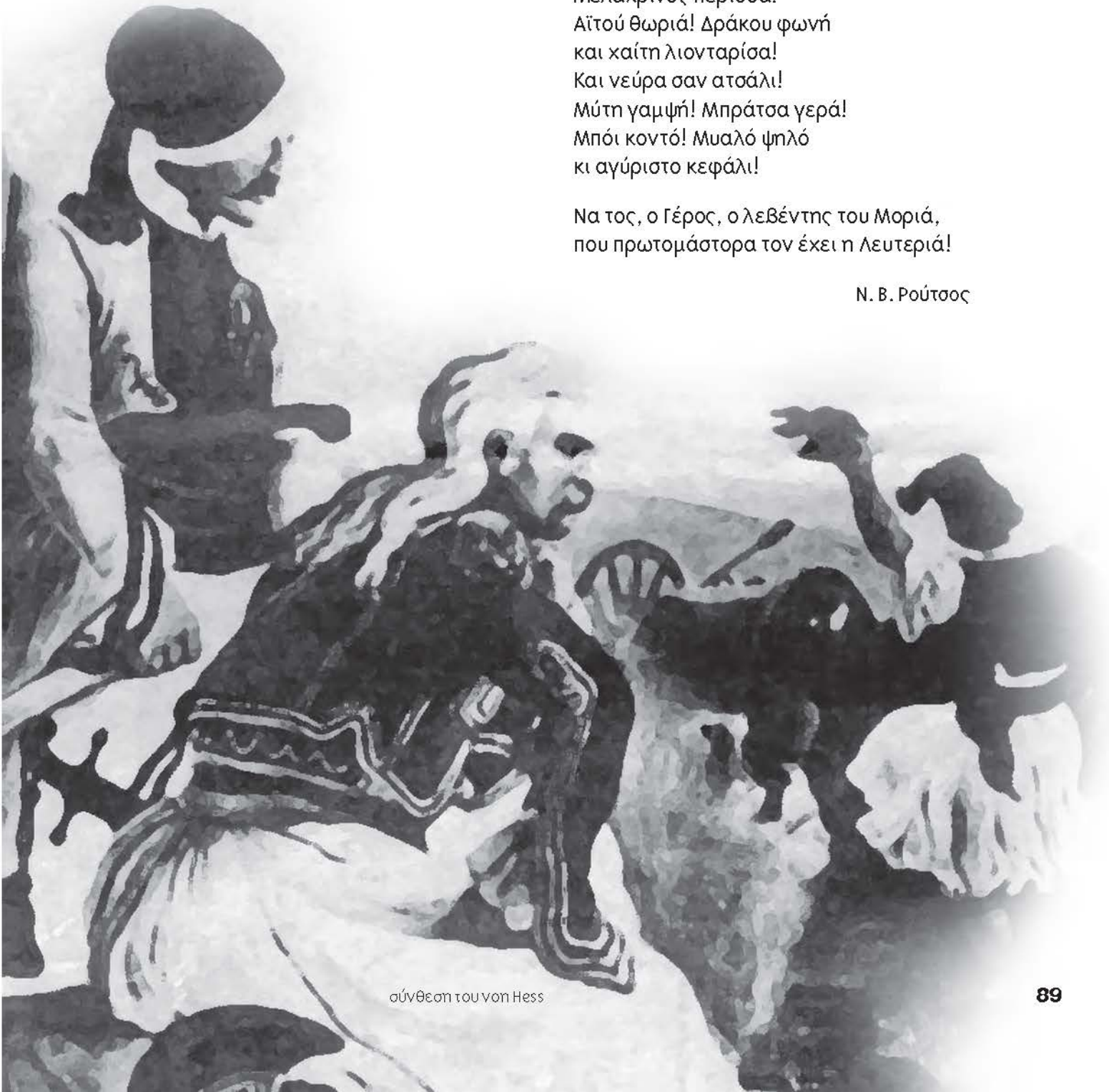
Ενότητα 12

Κολοκοτρώνης

Ψυχή θεριού! Καρδιά παιδιού!
Μελαχρινός περίσσα!
Αϊτού θωριά! Δράκου φωνή
και χαιίτη λιονταρίσα!
Και νεύρα σαν ατσάλι!
Μύτη γαμψή! Μπράτσα γερά!
Μπόι κοντό! Μυαλό ψηλό
κι αγύριστο κεφάλι!

Να τος, ο Γέρος, ο λεβέντης του Μοριά,
που πρωτομάστορα τον έχει η Λευτεριά!

Ν. Β. Ρούτσος

- Πώς περιγράφεται η εξωτερική εμφάνιση του Κολοκοτρώνη στο ποίημα; Βρείτε τις λέξεις που την περιγράφουν.
- Πώς περιγράφεται ο χαρακτήρας του; Βρείτε τις λέξεις που τον περιγράφουν.
- Να συγκρίνετε το ποίημα της Λένως Μπότσαρη (Ανθολόγιο, σελ. 190) με αυτό για τον Κολοκοτρώνη. Ποια είναι τα κοινά χαρακτηριστικά των ηρώων;

Επιλέξτε έναν ήρωα ή μια ηρωίδα της Επανάστασης του 1821 που θαυμάζετε. Γράψτε την περιγραφή του/της. Προσπαθήστε να περιέχει, όσο το δυνατόν, περισσότερα στοιχεία τόσο από την εξωτερική του/της εμφάνιση όσο κι από τον χαρακτήρα του/της.

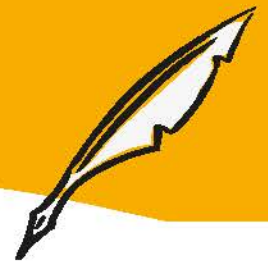
Ο Ν. Πολίτης στη συλλογή του *Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού* (εκδόσεις Ε. Γ. Βαγιονάκη, Αθήνα, 1978) περιλαμβάνει και το δημοτικό των «Κολοκοτρωναίων». Να το βρείτε και να το απαγγείλετε στην τάξη σας.

Διαβάστε στο **Ανθολόγιο**: *Οι ελεύθεροι πολιορκημένοι*, του Δ. Σολωμού, σελ. 191.

Ο γέρος του Μοριά

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης γεννήθηκε στις 3 Απριλίου 1770, Δευτέρα του Πάσχα. Πατέρας του ήταν ο Κωνσταντίνος Κολοκοτρώνης και μάνα του η Ζαμπέτα, το γένος Κωτσάκη από την Αλωνίσταινα. Κάτω από ένα δέντρο στο Ραμοβούνι της Μεσσηνίας γέννησε η «Καπετάνισσα» τον Θόδωρο. Όταν έδωσαν στον παππού, γερο-Γιάννη Κολοκοτρώνη, τα συχαρίκια για τη γέννηση του εγγονού, αυτός αναστενάζοντας βαθιά είπε: «Αυτό το παιδί θα παντρευτεί, θα κάνει παιδιά κι εγγόνια και πάλι λευτεριά δε θα δούμε». Δεν έβαζε με τον νου του ότι αυτό το παιδί μπορεί να γεννήθηκε ραγιάς, αλλά θα έφτανε στιγμή που με το σπαθί του θα έπαιρνε εκδίκηση για τον κατατρογμό της γενιάς του. Σε ηλικία δεκαπέντε ετών ο Θεόδωρος έγινε κλέφτης και αρματολός στην επαρχία του Λιονταριού. Αυτή την περίοδο έδειξε για πρώτη φορά την παλικαριά του και το έξυπνο μυαλό του. Μετά από πέντε χρόνια, σε ηλικία μόλις είκοσι ετών, παντρεύτηκε την Αικατερίνη Καρούτσου. Ο αγώνας του για την απελευθέρωση της πατρίδας μας είναι εντυπωσιακός. Οργανώνει το πρώτο κλέφτικο σώμα, γίνεται μέλος της «Φιλικής Εταιρείας» και κατηχητής της, απελευθερώνει την Καλαμάτα στις 23 Μαρτίου του 1821, πολιορκεί και απελευθερώνει την Τρίπολη στις 26 Σεπτεμβρίου του 1821, καταλαμβάνει τα Δερβενάκια, ανακόπτοντας την ορμητική πορεία του Δράμαλη, καταλαμβάνει το Ναύπλιο και το φρούριο του Παλαμηδίου και αναπτύσσει πολλά και πολύτιμα στρατηγικά σχέδια υπέρ του αγώνα. Η Πελοποννησιακή Γερουσία τον ανακηρύσσει αρχιστράτηγο της Πελοποννήσου. Μέχρι την 1η Φεβρουαρίου του 1843, που πεθαίνει, η δράση του ήταν τόσο έντονη, που ο μύθος του Γέρου του Μοριά παραμένει ακόμα ζωντανός!

Οι πολιτικές διαφωνίες, αλλά και ο εμφύλιος πόλεμος που ξεσπά στην επαναστατημένη Ελλάδα, οδηγούν τον Κολοκοτρώνη στη φυλακή δυο φορές. Οι συνθήκες κράτησής του στο Παλαμήδι είναι άθλιες και δεν αρμόζουν καθόλου στον μεγάλο αυτό ήρωα της επανάστασης. Ο Όθωνας τον αποφυλακίζει στις 27 Μαΐου του 1835.

Το κοφτερό στρατηγικό μυαλό, η εξυπνάδα, η αφιλοκέρδεια, η βαθιά και οργανωμένη σκέψη, η αγνότητα του χαρακτήρα, η γνήσια ελληνική καρδιά έχουν κάνει τον Γέρο του Μοριά να ξεχωρίζει μέσα από τις σελίδες της ιστορίας του 1821. Δεν είναι απλώς ένας αγωνιστής, στρατιωτικός ή πολιτικός, είναι σύμβολο, είναι μορφή. Η ιστορία της επανάστασης είναι και προσωπική του. Δίδαξε με θάρρος πως η λευτεριά και η ανεξαρτησία είναι αιτίες αγώνα ασταμάτητου και διδάσκει ακόμα, όπως φαίνεται στο βάθρο του ανδριάντα που του έχουν στήσει έξω από την παλιά Βουλή, όπου είναι χαραγμένα τα εξής:

**ΕΦΙΠΠΟΣ ΧΩΡΕΙ ΓΕΝΝΑΙΕ ΣΤΡΑΤΗΓΕ
ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ
ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ
ΠΩΣ ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ**

Κ. Κυριακοπούλου – Χ. Κανελλοπούλου, 21 από το '21, Εμπειρία Εκδοτική, Αθήνα, 1998 (διασκευή)

- Χωρίστε το κείμενο σε παραγράφους και βάλτε τίτλους.
- Χρωματίστε με κόκκινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον τόπο όπου γίνονται τα γεγονότα και με πράσινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον χρόνο. Γράψτε το βιογραφικό του Κολοκοτρώνη. Μπορείτε να συμβουλευτείτε και τον πίνακα του βιβλίου σας, σελ. 37, α' τεύχος.

- Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες. Η πρώτη να γράψει το βιογραφικό του Ρήγα Φεραίου, η δεύτερη της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας, η τρίτη του Μακρυγιάννη και η τέταρτη του Μάρκου Μπότσαρη και να τα διαβάσετε στην τάξη.

- Η παραπάνω ιστορική γραμμή αναφέρεται σε κάποιες από τις σημαντικές χρονολογίες της ζωής του μεγάλου αγωνιστή. Φτιάξτε τις ιστορικές γραμμές για έναν ήρωα που θαυμάζετε από την αρχαία ελληνική ιστορία (π.χ. τον Λεωνίδα ή τον Θεμιστοκλή), μια για τον Μ. Αλέξανδρο και μια για έναν αυτοκράτορα από τη Βυζαντινή ιστορία (π.χ. τον Ιουστινιανό). Μπορείτε να τις εμπλουτίσετε με γεωγραφικούς χάρτες, φτιάχνοντας έτσι ένα μικρό κεφάλαιο βιβλίου Ιστορίας! Χαρίστε το στους γονείς σας ή στη βιβλιοθήκη του σχολείου.
- Επίσης, μπορείτε να φτιάξετε τη γραμμή με τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του παππού ή της γιαγιάς σας, να τη φιλοτεχνήσετε και να τους τη χαρίσετε.
- Μπορείτε να σημειώνετε στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης σας τα σημαντικά γεγονότα της σχολικής ζωής.

- Αντιστοιχίστε κάθε κείμενο με το όνομα αυτού που το είπε ή το έγραψε:

«Αρκετόν σπόρον ελευθερίας έσπειρα.
Το έθνος μου ας θερίσει τον σπόρον αυτόν».

Δ. Σολωμός

«Έδωσα στην Ελλάδα
το χρήμα μου και τον καιρό μου,
τώρα της δίνω και τη ζωή μου».

Α. Διάκος

«Θέλει αρετήν και τόλμην η Ελευθερία».

Λ. Βύρων

«Εγώ Γραικός γεννήθηκα,
Γραικός και θα πεθάνω».

Ρ. Φεραίος

«Τα μάτια μου δεν είδαν τόπον ενδοξότερον
από τούτο το αλωνάκι».

Α. Κάλβος

Διαβάστε στο **Ανθολόγιο**: [Είμαστε εις το «εμείς»], του Γ. Μακρυγιάννη, σελ. 202.

Μαντώ Μαυρογένους

Στις αρχές του Μαΐου του 1821 τέσσερα πλοία βρίσκονταν στο λιμάνι της Μυκόνου. Περίμεναν τη διαταγή να ανοίξουν πανιά για την Τήνο, όπου είχε αποφασιστεί η συγκέντρωση του στόλου του Αιγαίου με αρχηγό τον Τομπάζη. Την ημέρα της αναχώρησης η Μύκονος έμοιαζε με πόλη που πανηγύριζε. Όλος ο κόσμος είχε κατακλύσει τον χώρο του λιμανιού, που ήταν καταστόλιστο με σημαίες και αψίδες από κλαδιά δάφνης και μυρτιάς. Στο κέντρο του παλικάρια και κοπέλες είχαν πιαστεί σε χορό, που τον συνόδευαν τραγούδια και πυροβολισμοί. Οι καμπάνες χτυπούσαν χαρμόсуνα και οι παπάδες, τριγυρισμένοι από ψαλτάδες και εξαπτέρυγα, έκαναν δεήσεις και ευλογούσαν τα πληρώματα. Ϊάφνου, στην πρόχειρη εξέδρα που είχε στηθεί για τους επισήμους, μια λεπτή γυναικεία σιλουέτα ξεχώρισε και προχώρησε μπροστά. Μονομιάς σταμάτησαν και

βουβάθηκαν όλοι και ένας ομαδικός ψίθυρος άρχισε να σέρνεται ανάμεσα στο πλήθος: «Η Μαντώ! Η Μαντώ!...».

Ντυμένη στα ολόλευκα, η Μαντώ, κρατώντας στο ένα της χέρι μια μικρή σημαία και στο άλλο ένα μπουκέτο λουλούδια, γύρισε πρώτα κατά τους συγκεντρωμένους και τους χαιρέτησε με μια βαθιά υπόκλιση. Στη στιγμή ακούστηκε ο αντικαιρειτισμός με μια θύελλα από ζητωκραυγές και λογής επευ-